Valiokunnan lausunto UaVL 4/2017 vp– U 20/2017 vp

Ulkoasiainvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan unionin ja Myanmarin välisen investointisuojasopimuksen neuvottelemisesta (Myanmarin kanssa tehtävä investointisuojasopimus)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan unionin ja Myanmarin välisen investointisuojasopimuksen neuvottelemisesta (Myanmarin kanssa tehtävä investointisuojasopimus) (U 20/ 2017 vp): Asia on saapunut ulkoasiainvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- kaupallinen neuvos Maria Pohjanpalo, ulkoasiainministeriö
- tarkastaja Petri Wanner, ulkoasiainministeriö

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Valtioneuvoston kirjelmässä todetaan, että Euroopan unioni käynnisti vapaakauppasopimusneuvottelut Kaakkois-Aasian yhteistyöjärjestön (ASEAN) kanssa vuonna 2007 alueelliselta pohjalta. Komission neuvottelumandaatti ei kattanut Myanmaria, jonka kanssa päädyttiin neuvottelemaan ainoastaan investointisuojasopimuksesta erillisellä mandaatilla. Neuvottelujen käynnistämisestä Myanmarin kanssa päätettiin maaliskuussa 2014, ja kolme ensimmäistä neuvottelukierrosta käytiin keväällä 2015. Neuvottelut ovat edenneet ennakoitua nopeammin, ja viides neuvottelukierros on tarkoitus käydä maaliskuussa 2017.

Myanmarin kanssa käytävissä neuvotteluissa on tavoiteltu samankaltaisia sopimusmääräyksiä kuin mitä jo päättyneissä EU:n ja Vietnamin välisissä vapaakauppasopimusneuvotteluissa on investointien osalta sovittu.

Myanmar käynnisti demokratisoitumisprosessin vuonna 2011. EU:n ja Myanmarin väliset suhteet ovat kehittyneet asteittain vuodesta 2011 lähtien. Investointisuojasopimusneuvottelut voi-

daan nähdä osana tätä kehityskulkua, jolla tuetaan Myanmarin integroitumista osaksi maailmantaloutta.

EU:n ja Myanmarin välinen kauppa vuonna 2015 ylsi 1,2 miljardiin euroon. EU on Myanmarin kuudenneksi tärkein kauppakumppani. EU:n tuonti oli vuonna 2015 jonkin verran suurempaa kuin vienti. Suomen ja Myanmarin kauppavaihto on edelleen vaatimattomalla tasolla. Suomen tavarakaupan vienti Myanmariin on viime vuosina ollut parin miljoonan euron suuruusluokkaa, vuonna 2015 vienti oli 1,7 miljoonaa euroa ja tuonti vastaavasti 3,4 miljoonaa euroa.

EU:n ja Myanmarin investointisuojasopimuksen vaikutuksista ei voida neuvottelujen ollessa kesken esittää yksityiskohtaisia arvioita. Sopimuksen odotetaan tuovan taloudellisia hyötyjä parantamalla EU-maista tulevien yritysten markkinoillepääsy- ja toimintamahdollisuuksia sekä oikeudellista toimintavarmuutta Myanmarissa.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Ulkoasiainvaliokunta pitää tärkeänä, että EU tukee Myanmarin vuonna 2011 käynnistynyttä demokratisoitumisprosessia. Valiokunta korostaa, että Myanmarin ihmisoikeustilanne on edelleen huolestuttava varsinkin eräisiin etnisiin ryhmiin kohdistuvan väkivallan ja väärinkäytösten takia. Valiokunnan mielestä Suomen tulee jatkoneuvottelujen yhteydessä kiinnittää erityistä huomiota ihmisoikeuksiin liittyvien tavoitteiden toteutumiseen.

Myanmarin bruttokansantuote on kasvanut viime vuosina ripeästi, ja kasvun arvioidaan pysyttelevän 7—9 prosentin tuntumassa. Kasvusta huolimatta Myanmar lukeutuu edelleen vähiten kehittyneiden maiden joukkoon, ja maan asevoimilla on yhä vahva asema maan poliittisessa järjestelmässä. Edellä sanotuin perustein valiokunta pitää komission painottamaa kehitysnäkökulmaa oikeana painotuksena.

Ulkoasiainvaliokunta on käsitellyt säännönmukaisesti Suomen kahdenvälisiä ja EU:n investointisuojasopimuksia osana Suomen sopimus- ja kauppapolitiikkaa. Valiokunnan johdonmukainen kanta on ollut, että sopimuksilla tulee ja niillä voidaan vähentää sijoituksiin kohdistuvan mielivaltaisen kohtelun mahdollisuuksia ja lisätä sijoitusympäristön ennakoitavuutta ja yritysten sijoitushalukkuutta.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tämänhetkinen neuvotteluteksti huomioi osapuolten lainsäädäntöoikeuden, edistää riitojenratkaisun avoimuutta ja kulujen oikeudenmukaista jakautumista. Sijoittajan ja sopimusvaltion välisen riitojenratkaisumenettelyn osalta EU:n tavoitteena on saada hyväksytyksi investointituomioistuinjärjestelmä, johon sisältyy muutoksenhakumahdollisuus. Tällainen mekanismi hyväksyttiin EU:n ja Kanadan väliseen CETA-sopimukseen (Comprehensive Economic and Trade Agreement). Valiokunta toteaa, että EU:n tavoitteena on sisällyttää investointituomioistuinjärjestelmä myös kaikkiin tuleviin vapaakauppasopimuksiin.

Valiokunta pitää tärkeänä, että neuvoteltavalla sopimuksella pystytään edistämään investointien myötävaikutusta kestävän kehityksen toteutumiseen. Valiokunta pitää tärkeänä, että EU:n tavoitteena on vahvistaa Myanmarin sitoutumista ihmisoikeuksiin sekä ympäristöä ja työelämää kos-

kevien kansainvälisten sopimusstandardien noudattamiseen ja toimeenpanoon. Valiokunta pitää tärkeänä, että neuvoteltavalla sopimuksella ei estetä osapuolia kehittämästä syrjimätöntä lainsäädäntöä ja mahdollisuutta ajaa syrjimättömiä politiikkatavoitteita.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Ulkoasiainvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 22.3.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Matti Vanhanen kesk
varapuheenjohtaja Pertti Salolainen kok
jäsen Sirkka-Liisa Anttila kesk
jäsen Paavo Arhinmäki vas
jäsen Tiina Elovaara ps
jäsen Pekka Haavisto vihr
jäsen Seppo Kääriäinen kesk
jäsen Aila Paloniemi kesk
jäsen Antti Rinne sd
jäsen Veera Ruoho ps
jäsen Mikko Savola kesk
jäsen Alexander Stubb kok
jäsen Lenita Toivakka kok
jäsen Erkki Tuomioja sd
jäsen Stefan Wallin r

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Olli-Pekka Jalonen